

K projednávání důchodové reformy

I. Vývoj

Rok 2004 – vláda premiéra Špidly

V souladu s dohodou předsedů politických stran byl ustaven **Tým expertů složený po dvou zástupcích politických stran zastoupených v PSP** a po jednom zástupci předsedy vlády, ministra financí a ministra práce a sociálních věcí – **tedy bez zástupců sociálních partnerů či seniorských organizací, jak to nyní požaduje ČSSD**. Následně byla ustavena pracovní skupina koordinátora (Ing. Bezděk) pro přípravu podkladů („výkonný tým“) složená z odborníků MPSV a MF. Na činnost spojenou s přípravou podkladů pro rozhodnutí o důchodové reformě byly uvolněny finanční prostředky z rozpočtové rezervy.

Rok 2005 – závěrečná zpráva výkonného týmu

Zpráva analyzovala návrhy politických stran a hlavními závěry bylo, že neexistuje ideální systém, že musí následovat politické rozhodnutí a že v každém případě je **nutné respektovat demografický vývoj** (stárnutí české populace).

Rok 2005 – pokus o politickou dohodu

Na „Bezděkovu zprávu“ navázalo jednání představitelů 5 politických stran, kteří se snažili nalézt základní shodu o dalších krocích v důchodové reformě, které by byly realizovány ještě v období do voleb v roce 2006. **Návrh dohody obsahoval 4 body**

- *klíčovou roli v zajištění důchodových příjmů občanů bude hrát i nadále solidární, průběžné, státem zajištěné základní důchodové pojištění,*
- *do roku 2030 bude pokračovat postupné zvyšování zákonem stanoveného věku pro nárok na starobní důchod na 65 let věku (což nyní ČSSD odmítá),*
- *bude vytvořena finanční rezerva pro důchodovou reformu,*
- *bude podpořen další rozvoj doplňkových důchodových systémů.*

Rok 2006/7 – koaliční dohoda a programové prohlášení vlády

Koaliční dohoda mezi ODS, KDU-ČSL a SZ obsahuje mj. i záměr provést důchodovou reformu ve třech etapách. Následně přijaté programové prohlášení vlády tento záměr rozpracovává do tří etap:

- *„První etapu důchodové reformy budou tvořit parametrické změny průběžného systému, včetně pokračování ve zvyšování důchodového věku na 65 let, prodloužení minimální délky doby pojištění na 35 let, zavedení maximálního vyměřovacího základu (stropů) pro pojistné, zavedení pásma pružného věku pro odchod do důchodu a dalších úprav ve smyslu předběžné dohody ze začátku roku 2006.*
- *Druhá etapa důchodové reformy bude spočívat v oddělení majetku akcionářů a klientů u systému dobrovolného důchodového připojištění, včetně možnosti poskytovat různě zaměřené penzijní plány včetně garantovaných. Dále ve zvýšení motivace k vyšším příspěvkům, ve vyšší participaci zaměstnavatelů, v podpoře čerpání doživotních penzí z připojištění, ve vytvoření rezervního důchodového fondu a ve zřízení samostatné kapitoly státního rozpočtu pro financování důchodového pojištění. V souvislosti s ekologickou daňovou reformou bude vyřešeno její propojení s financováním důchodů a dojde k snížení sazby pojistného v rozsahu výnosu ekologických daní. Minimální příjmy důchodců ve výši životního minima budou garantovány.*
- *Třetí etapu důchodové reformy bude tvořit případné vytvoření dalšího dobrovolného spořicího pilíře důchodového systému, založeného na možnosti opt-out.“*

Realizace I. etapy důchodové reformy

Ministerstvo práce a sociálních věcí připravilo návrh novely zákona o důchodovém pojištění, který obsahuje parametrické změny základního důchodového pojištění. **V září 2007 byl návrh zákona připraven k předložení vládě.**

Politická komise pro důchodovou reformu

V červenci 2007 byla ustavena politická komise pro důchodovou reformu (dále jen „komise“) složená ze zástupců politických stran zastoupených v PSP (tedy obdobně jako za vlády ČSSD v roce 2004/5 (a ještě předtím v letech 2000/1) se záměrem dosáhnout co nejširší politické shody nad jednotlivými kroky v rámci všech tří etap důchodové reformy. Schází se k jednání v podstatě jednou za měsíc. **Koncem září 2007 byl připravený návrh zákona namísto vládě poskytnut členům komise právě za účelem dosažení politické shody. Na jednáních byly diskutovány možné alternativy těch opatření, s nimiž některé politické strany nesouhlasily.** Zatím poslední jednání se uskutečnilo 27. listopadu 2007.

II. Současný stav

Požadavky KDU - ČSL

Usnesení 7. zasedání Celostátní konference KDU - ČSL ze dne 14. prosince 2007 bere na vědomí informace o přípravě I. etapy důchodové reformy a nesouhlasí pouze s tím, aby byla bez náhrady zrušena možnost dřívějšího odchodu do důchodu žen. **Za přijatelný kompromis považuje zohlednění žen, které vychovaly dvě, tři a čtyři a více dětí, a to vždy o jeden rok dřívějším odchodem do důchodu, tedy dřívějším odchodem o jeden, dva a tři roky (alternativní návrh, který MPSV připravilo, toto stanovisko zohledňuje).**

Požadavky ČSSD

ÚVV ČSSD schválil dne 15. prosince 2007 „Východiska ČSSD pro závěrečná jednání o důchodové reformě v ČR“. Z těchto východisek vyplývá mj., že ČSSD:

odmítá zavedení povinného i nepovinného pojištění v rámci II.pilíře, a to včetně vyvázání (tzv. opt – out) z 1. pilíře v jakémkoliv rozsahu nejméně do doby vstupu ČR do EMU

komentář: návrh parametrických změn v základním důchodovém pojištění se této problematiky netýká; parametrické změny budou stejné, ať už bude opt-out zaveden nebo ne, přičemž v současné době ještě není definitivně rozhodnuto; zároveň platí, že o možnosti opt-outu se ví již rok a půl, byl součástí i politických jednání na podzim roku 2006;

připouští prodloužení důchodového věku na 65 let až někdy po roce 2035 a požaduje zavést povinné připojištění fyzicky namáhavých zaměstnání v rizikovém prostředí a poskytování starobních penzí z PPSP již od 55 let věku či při dlouhodobé nezaměstnanosti

komentář: spojování tohoto požadavku s rozhodnutím o pokračování zvyšování důchodového věku i po roce 2016 není odůvodněné, protože

- *o zvýšení věkových hranic je v demokratické společnosti žádoucí informovat co nejdříve, nikoliv odkládat toto nepopulární sdělení až na dobu, kdy systém bude v krizi,*
- *za dobu 7 let nebudou naspořeny dostačující finanční prostředky,*
- *zavedení povinného přispívání (financování) soukromých subjektů vede ke zvýšení zdanění,*
- *ani v období vlád ČSSD nebylo tato problematika řešena;*

doporučuje prodloužit možnost odchodu do předčasného důchodu na 5 let před dosažením věku pro odchod do důchodu

komentář: alternativní návrh, který MPSV připravilo, tento požadavek zohledňuje;

nesouhlasí s prodloužením odpracované doby pro nárok na důchod z 25 na 35 let

komentář: k udržení přiměřenosti důchodů a zajištění jejich financování je nutné, aby více osob pracovalo déle; hranice 25 let byla zavedena před více než 40 roky; již dnes dosahují pojištěnci v průměru ke dni přiznání starobního důchodu dobu pojištění 40 roků; připravený alternativní návrh zdvojnásobuje dobu přechodu na 35 roků pojištění;

nesouhlasí se změnou koncepce invalidních důchodů

komentář: v podstatě se zachovávají dosavadní hranice míry poklesu pro uznání jednotlivých stupňů invalidity; dochází pouze k formálnímu posunu a jde de facto pouze o administrativně technické opatření, nikoliv o zpřísnění kritérií invalidity; navrhovaná úprava povede k přesnějšímu rozlišení oproti současnému stavu; alternativní návrh MPSV počítá s trvalou ochranou výše částečných invalidních důchodů přiznaných přede dnem účinnosti navrhovaných změn;

nesouhlasí s omezováním náhradních dob studia po 18. roce věku

komentář: současný rozsah hodnocené doby studia nemá v zahraničních systémech obdoby; navrhované opatření se bude týkat pouze studia, které bude probíhat až po jeho účinnosti (studium získané do této doby se bude hodnotit beze změny); již nyní se hodnotí maximálně 6 roků studia po dosažení věku 18 let a navíc pouze v rozsahu 80 %;

požaduje přibrat na jednání o důchodové reformě zástupce sociálních partnerů a seniorských organizací

komentář: rozhodnutí o důchodové reformě musí mít výhradně politický charakter a i za vlády ČSSD byla klíčová rozhodovací skupina složená pouze ze zástupců politických stran; navíc seniorů se připravovaná důchodová reforma vůbec nedotkne.

Další postup

Z výše uvedeného vyplývá, že prostor pro jednání vedoucí k nalezení širší politické shody nad penzijní reformou byl naprosto dostatečný.

Ministr práce a sociálních věcí Petr Nečas k tomu uvádí: „**Penzijní reforma je natolik nutný krok z hlediska budoucnosti naší země, že je legitimní, správné a odpovědné využít i těsné většiny k jejímu prosazení.**“

Začátkem roku 2008 se uskuteční **koaliční jednání** a podle jeho závěrů bude upravený **návrh zákona předložen k projednání vládě, a poté Parlamentu.**

Jiří Sezemský
vedoucí oddělení styku s veřejností